

Výzkumný ústav
lesního hospodářství
a myslivosti, v. v. i.

TISKOVÁ ZPRÁVA

Vrba – dřevina roku 2018 je nenahraditelná, a to nejen pro včely

Strnady – 15. října 2018 – Vrba (*Salix*), jedna z nejzajímavějších dřevin České republiky zahrnující 21 původních domácích druhů, je právem titulována Dřevinou roku 2018. Vrba zajišťuje ochranu břehových svahů nebo rekultivaci lomů. Důležitá je také jako zdroj proteinové včelí výživy při jarním vylétání z úlů. Výzkumem této dřeviny se řadu let zabývá VÚLHM, Výzkumná stanice v Kunovicích. Může se pochlubit unikátním klonovým archivem druhů rodu *Salix*, který představuje cennou sbírku genotypů tohoto rodu. Na základě velké poptávky loni založila matečnici nejžádanějších včelařských druhů vrb.

V klonovém archivu je v současné době soustředěno celkem 1230 klonů vrb od 97 druhů a jejich kříženců z udržovacího šlechtění a archivace cenných genotypů.

Archivy jsou vedeny způsobem in vivo ve výsadbách seřazených podle jednotlivých druhů a klonů. Klony představují odlišné typy v rámci druhů a jejich hybridy. Jednotlivé klony se obnovují většinou řízkováním jednoletých výhonů, roubování se používá u nekořenících druhů. Obnova archivů by se měla uskutečnit přibližně po 15 letech tak, aby nedocházelo k úhynu a ztrátě klonů,“ uvádějí Marie Benedíková a Jolana Kyseláková z VS Kunovice.

Loni vědečtí pracovníci v Kunovicích založili matečnici vybraných nejžádanějších včelařských druhů vrb. Poptávka po řízcích některých druhů totiž přesahovala množství získávané z klonů těchto druhů v archivu, které jsou dnes starší 20 let a hůře obrůstají.

„Archivní sbírka klonů v Kunovicích poskytuje velké množství druhů i klonů vrb, které se rozrostlo o nové hybridy vzniklé spontánně vzájemným sprášením. Některé tyto hybridní klony představují z hlediska včelařského využití slibný materiál. Chybělo však jejich fenologické hodnocení, aby bylo možno určit jejich využitelnost z včelařského hlediska. Proto v návaznosti na předcházející výzkum bylo prováděno odpovídající fenologické a fenotypové hodnocení (ranost, délka kvetení, pohlaví květů) včelařsky využitelných klonů,

Klonový archiv vrb, archiv VÚLHM

kteřé nebyly součástí původního výzkumu. Na základě těchto výsledků byl aktualizován soubor klonů vrb doporučených pro včelí pastvu,“ přibližují řešitelky okolnosti vzniku matečnice.

V poslední době dochází ke značnému úbytku včelstev a tím také k poklesu produkce medu. Příčiny tohoto stavu jsou velmi různorodé, jednou z nich může být i nedostatek pylové pastvy včel v jarních měsících. **K optimalizaci stavu je vhodná výsadba vrb pro včelí pastvu, protože ranost kvetení těchto**

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

druhů představuje nenahraditelný zdroj proteinové včelí výživy při jarním vylétání z úlů až do doby kvetení ovocných stromů.

Doba rozkvětu vrb se každoročně přizpůsobuje povětrnostním podmínkám, a tak vrby rozkvétají vždy v době, kdy příznivě ovlivňují jarní rozvoj včelstev. **Různá doba kvetení jednotlivých druhů vrb prodlužuje období časně včelí pastvy a zvyšuje pravděpodobnost využití produkce pylu včelami i při proměnlivém počasí. Později kvetoucí druhy vyplňují snůškovou mezeru pylu do rozkvětu ovocných stromů, se kterými současně kvetou naše stromové vrby.** Z této skutečnosti vyplývá vysoká významnost a nenahraditelnost druhů rodu *Salix* pro včelařské využití.

V důsledku klimatických změn stoupá význam vrby nejen pro její schopnost zadržovat vodu v krajině a zpevňování půdy na březích vodotečí a vodních nádrží. V současnosti upřednostňovaná likvidace dřevin okolo vodotečí tuto zeleň silně redukuje a tím dochází mimo narušení životního prostředí také k omezení biodiverzity.

Hospodářské využití různých druhů vrby je velmi široké. Od výsadby pro zpevňování břehů vodních toků nebo zpevňování nově utvořeného terénu při dokončování stavebních úprav, přes využití prutů jako košíkářské suroviny, výsadbu pro okus zvěře, výsadbu živých plotů, osazování zamokřených ploch, rekultivační výsadbu na extrémních stanovištích a okrasnou výsadbu.

Vrby v roce 2017 zaujímaly 2502 ha (z toho vrba bílá a křehká 1608 ha a jíva 894 ha), což představuje dohromady 0,1 % porostní půdy dohromady. Zvlášť je to pro vrba bílou a křehkou 0,06 % a pro jívu 0,03 %. V žebříčku zastoupení jednotlivých dřevin je pak vrba na 32. místě a jíva na 38. místě. (Zdroj ÚHÚL)

Vrby v kunovickém klonovém archivu podle účelu použití:

1. Okrasné keřové vrby
2. Stromové vrby
3. Vrby vhodné na vrbové výtvoř, stavby
4. Vrby pro včelí pastvu
5. Vrby košíkářské
6. Vrby na produkci štěpky

Podrobný seznam je uveden zde:

http://vulhmuh.cz/UserFiles/File/nabidka_%20sortimentu_vrb.pdf

Kontaktní údaje:

Ing. Marie Benedíková, e-mail: benedikova@vulhmuh.cz,

VÚLHM, v. v. i., VS Kunovice

Ukázky včelařských vrb:
S. nigricans a *S. erdingeri*,
archiv VÚLHM